

**NEUVOSTON DIREKTIIVI 2003/109/EY,
annettu 25 päivänä marraskuuta 2003,
pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 63 artiklan 3 ja 4 kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽³⁾,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽⁴⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen asteittaista luomista varten Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrätään yhtäältä sellaisten toimenpiteiden toteuttamisesta, joilla varmistetaan henkilöiden vapaa liikkuvuus ja ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia, turvapaikkaa ja maahanmuuttoa koskevat rinnakkaistoimenpiteet, ja toisaalta sellaisten toimenpiteiden toteuttamisesta, jotka koskevat turvapaikkaa, maahanmuuttoa ja kolmansien maiden kansalaisten oikeuksia.
- (2) Eurooppa-neuvosto julisti Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä erityiskokouksessaan, että kolmansien maiden kansalaisten oikeusasemaa olisi lähennettävä vastaamaan jäsenvaltioiden kansalaisten oikeusasemaa ja että henkilölle, joka on laillisesti oleskellut jäsenvaltiossa tietyn, myöhemmin määriteltävän ajan ja jolla on pitkäaikainen oleskelulupa, olisi annettava kyseisessä jäsenvaltiossa yhdenmukaiset, mahdollisimman lähellä Euroopan unionin kansalaisten nauttimia oikeuksia olevat oikeudet.
- (3) Tässä direktiivissä noudatetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan yleissopimuksessa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.
- (4) Jäsenvaltioihin pysyvästi asettautuneiden kolmansien maiden kansalaisten kotouttaminen edistää olennaisella tavalla taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, joka on yhteisön perustavoitteita, kuten perustamissopimuksessa todetaan.
- (5) Jäsenvaltioiden olisi pantava tämän direktiivin säännökset täytäntöön sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta.
- (6) Tärkein peruste, jolla kolmannen maan kansalaiselle voidaan myöntää pitkään oleskelleen henkilön asema, olisi sen ajanjakson pituus, jonka hän on oleskellut jäsenvaltion alueella. Oleskelun on oltava laillista ja yhtäjaksoista, jotta henkilö voi osoittaa muodostaneensa siteet kyseiseen maahan. Olisi kuitenkin osoitettava tiettyä joustavuutta, jotta voidaan ottaa huomioon olosuhteet, joiden vuoksi henkilö saattaa joutua poistumaan alueelta väliaikaisesti.
- (7) Saadakseen pitkään oleskelleen henkilön aseman olisi kolmannen maan kansalaisen osoitettava, että hänellä on riittävät varat ja sairausvakuutus, jotta voidaan välttää se, että kyseisestä henkilöstä muodostuisi rasite jäsenvaltiolle. Arvioidessaan, onko henkilöllä vakaat ja säännölliset varat, jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon sellaiset seikat kuten maksusuoritukset eläkejärjestelmään ja verovelvollisuuksien täyttäminen.
- (8) Kolmannen maan kansalainen, joka haluaa saada ja säilyttää pitkään oleskelleen henkilön aseman, ei saisi muodostaa uhkaa yleiselle järjestykselle ja sisäiselle turvallisuudelle. Yleisen järjestyksen käsite voi kattaa tuomitsemisen syylliseksi vakavaan rikokseen.
- (9) Taloudelliset syyt eivät saisi olla perusteena kieltäytymiselle myöntämästä pitkään oleskelleen henkilön asemaa eikä niiden voida katsoa olevan yhteydessä asiaa koskeviin ehtoihin.
- (10) Olisi laadittava menettelysäännöt, joiden mukaan pitkään oleskelleen henkilön asemaa koskevat hakemukset tutkitaan. Näiden menettelyjen olisi oltava tehokkaita ja helposti hoidettavia jäsenvaltioiden hallintojen tavanomaiseen työtaakkaan nähden, ja niiden olisi oltava avoimia ja tasapuolisia, jotta niiden avulla voidaan tarjota kyseisille henkilöille asianmukainen oikeusvarmuuden taso. Niiden avulla ei saisi estää oleskeluoikeuden haltijoita käyttämästä oikeuttaan.

⁽¹⁾ EUVL C 240 E, 28.8.2001, s. 79.

⁽²⁾ EUVL C 284 E, 21.11.2002, s. 102.

⁽³⁾ EYVL C 36, 8.2.2002, s. 59.

⁽⁴⁾ EYVL C 19, 22.1.2002, s. 18.

- (11) Osoituksena pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemasta olisi asianomaiselle myönnettävä oleskelulupa, jonka perusteella hän voi helposti ja välittömästi osoittaa oikeudellisen asemansa. Oleskeluluvan olisi täytettävä korkeat tekniset vaatimukset ja erityisesti takeet väärentämistä ja jäljentämistä vastaan, jotta voidaan välttää väärinkäytökset sekä aseman myöntäneessä jäsenvaltiossa että muissa jäsenvaltioissa, joissa henkilöllä on oikeus oleskella.
- (12) Pitkään oleskelleen henkilön asema voisi edistää tehokkaasti kolmannen maan kansalaisen kotoutumista asuin-yhteiskuntaansa. Pitkään oleskelleiden henkilöiden olisi nautittava tasavertaista kohtelua jäsenvaltion kansalaisten kanssa monilla talous- ja yhteiskuntaelämän aloilla tässä direktiivissä määriteltyjen asiaa koskevien edellytysten mukaisesti.
- (13) Sosiaaliavun osalta mahdollisuus rajoittaa pitkään oleskelleiden etuuksia perusetuuksiin on ymmärrettävä niin, että perusetuuksiin kuuluvat vähintään perustoimeentuloturva, sairaus- ja raskausavustukset, vanhempainavustus ja pitkäaikaishoito. Etuuksien myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.
- (14) Jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa alaikäisille lapsille mahdollisuus käydä koulua vastaavin edellytyksin kuin oman maansa kansalaisille.
- (15) Käsitteen ”opintoavustukset” piiriin eivät ammattikoulutuksen alalla kuulu toimenpiteet, joita rahoitetaan sosiaalivastuujärjestelmistä. Oikeus opintoavustukseen voi lisäksi olla riippuvainen siitä, että mainitunlaista avustusta hakeva henkilö täyttää itse pitkään oleskelleen kansalaisen aseman saamista koskevat edellytykset. Siltä osin kuin on kyse opintoavustuksen myöntämisestä, jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon sen, että unionin kansalaisilla voi olla oikeus tähän samaan etuun kotimaassaan.
- (16) Pitkään oleskelleilla kolmansien maiden kansalaisilla olisi oltava vahvistettu suoja karkottamista vastaan. Tämä suoja perustuu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettuihin perusteisiin. Suoja karkottamista vastaan edellyttää, että jäsenvaltiot säätävät oikeudesta hakea muutosta tuomioistuimessa.
- (17) Yhdenmukaistamalla pitkään oleskelleen henkilön aseman myöntämisedellytykset voidaan edistää jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta. Tietyt jäsenvaltiot myöntävät pysyviä tai rajoittamattoman ajan voimassa olevia oleskelulupia suotuisemmin edellytyksin kuin tässä direktiivissä säädetään. Perustamissopimuksessa ei suljeta pois mahdollisuutta soveltaa suotuisampia kansallisia säännöksiä. Olisi kuitenkin suotavaa säätää tässä direktiivissä, että suotuisimpien edellytysten perusteella myönnettyt oleskeluluvat eivät anna oikeutta oleskella muissa jäsenvaltioissa.
- (18) Niiden edellytysten määrittäminen, joiden perusteella pitkään oleskelleet kolmansien maiden kansalaiset voivat oleskella toisessa jäsenvaltiossa, edistää sisämarkkinoiden toteutumista alueena, missä kaikilla henkilöillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen. Tämä voisi myös muodostaa merkittävän liikkuvuuteen vaikuttavan tekijän erityisesti unionin työmarkkinoilla.
- (19) Olisi aiheellista säätää, että oikeutta oleskella toisessa jäsenvaltiossa voidaan käyttää palkkatyön tekemiseen ja itsenäiseen ammatinharjoittamiseen tai opintojen suorittamiseen, mutta myös maahan asettautumiseen ilman taloudellisen toiminnan harjoittamista.
- (20) Myös perheenjäsenien olisi voitava asettautua toiseen jäsenvaltioon pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen kanssa, jotta perheyhteys säilyisi ja jotta häntä ei estettäisi käyttämästä oikeuttaan oleskella toisessa jäsenvaltiossa. Sellaisten perheenjäsenten osalta, joille voidaan antaa lupa siirtyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen mukana tai seurata häntä myöhemmin, jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota kyseisestä henkilöstä riippuvaisten vajaan aikuisten lasten tilanteeseen ja niiden henkilöiden tilanteeseen, jotka ovat ensimmäisen asteen sukulaisia suoraan ylenevässä polvessa.
- (21) Jäsenvaltion, jossa pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen aikoo käyttää oleskeluoikeuttaan, olisi voitava tarkistaa, että kyseinen henkilö täyttää sen alueella oleskelun edellytykset. Jäsenvaltion olisi voitava myös tarkistaa, ettei kyseinen henkilö muodosta välitöntä uhkaa yleiselle järjestykselle tai sisäiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle.
- (22) Oleskeluoikeuden käytön mahdollistamiseksi pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella olisi oltava toisessa jäsenvaltiossa tässä direktiivissä määritellyn edellytyksin samanlainen kohtelu kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa hän sai kyseisen aseman. Sosiaaliapuun kuuluvien sosiaalietuuksien myöntäminen ei rajoita jäsenvaltioiden mahdollisuutta peruuttaa oleskelulupa, jos asianomainen henkilö ei enää täytä tässä direktiivissä asetettuja vaatimuksia.
- (23) Kolmannen maan kansalaisille olisi suotava mahdollisuus saada pitkään oleskelleen henkilön asema jäsenvaltiossa, johon he ovat muuttaneet ja päättäneet asettautua vastaavin edellytyksin kuin vaaditaan aseman saamiseksi ensimmäisessä jäsenvaltiossa.

- (24) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka ovat pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman myöntämistä ja peruuttamista koskevien edellytysten ja tähän asemaan liittyvien oikeuksien määrittäminen sekä niiden edellytysten määrittäminen, joiden mukaan asianomaiset henkilöt voivat käyttää oikeuttaan oleskella muissa jäsenvaltioissa, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (25) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti nämä jäsenvaltiot eivät osallistu tämän direktiivin antamiseen eikä se siten sido niitä eikä sitä sovelleta niihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.
- (26) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän pöytäkirjan antamiseen eikä se siten sido Tanskaa eikä sitä sovelleta siihen.

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Asiasisältö

Tällä direktiivillä määritetään:

- a) edellytykset, joilla jäsenvaltio voi myöntää alueellaan laillisesti oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman tai peruuttaa tällaisen aseman, ja tähän asemaan liittyvät oikeudet; sekä
- b) edellytykset pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen oleskeluun muissa jäsenvaltioissa kuin siinä, joka on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) 'kolmannen maan kansalaisella' henkilöitä, jotka eivät ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja unionin kansalaisia;
- b) 'pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella' sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, joilla on 4—7 artiklassa säädetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema;
- c) 'ensimmäisellä jäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, joka myöntää henkilölle ensimmäisenä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman;
- d) 'toisella jäsenvaltiolla' mitä tahansa toista jäsenvaltiota paitsi sitä, joka on ensimmäisenä myöntänyt henkilölle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman ja jossa pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen käyttää oleskeluoikeuttaan;
- e) 'perheenjäsenillä' kolmansien maiden kansalaisia, jotka asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa oikeudesta perheenyhdistämiseen 22 päivänä syyskuuta 2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY⁽¹⁾ mukaisesti;
- f) 'pakolaisella' kolmansien maiden kansalaisia, joille on myönnetty 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyssä pakolaisten oikeusasemaa koskevassa yleissopimuksessa, sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä pöytäkirjalla, tarkoitettu pakolaisasema;
- g) 'pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvalla' oleskelulupaa, jonka kyseinen jäsenvaltio antaa kolmannen maan kansalaiselle myöntäessään hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman.

3 artikla

Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan jäsenvaltion alueella laillisesti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin.
2. Tätä direktiiviä ei sovelleta kolmansien maiden kansalaisiin,
- a) jotka oleskelevat jäsenvaltiossa opiskelua tai ammatillista koulutusta varten;
- b) joille on myönnetty lupa oleskella jossakin jäsenvaltiossa tilapäisen suojelun perusteella tai jotka ovat hakeneet oleskelulupaa tällä perusteella ja odottavat asemaansa koskevaa päätöstä;
- c) joille on myönnetty lupa oleskella jossakin jäsenvaltiossa toissijaisen suojelun perusteella kansainvälisten velvoitteiden, kansallisen lainsäädännön tai jäsenvaltioiden käytännön mukaisesti tai jotka ovat hakeneet oleskelulupaa tällä perusteella ja odottavat asemaansa koskevaa päätöstä;

⁽¹⁾ EUVL L 251, 3.10.2003, s. 12.

- d) jotka ovat pakolaisia tai ovat hakeneet pakolaisaseman tunnustamista ja joiden hakemuksesta ei ole vielä tehty lopullista päätöstä;
- e) jotka oleskelevat maassa pelkästään tilapäisesti esimerkiksi au pair -sopimuksella tai kausityöläisinä tai palvelujen tarjoajan toiseen maahan lähettämänä palkattuina työntekijöinä rajat ylittävän palvelujen tarjoamisen yhteydessä tai toimivat itse rajat ylittävien palvelujen tarjoajana, tai jos henkilöiden oleskelulupa on tarkoituksella rajoitettu;
- f) joiden oikeudellinen asema perustuu diplomaattisista suhteista vuonna 1961 tehtyyn Wienin yleissopimukseen, konsulisuhteista vuonna 1963 tehtyyn Wienin yleissopimukseen, erityisedustustoista vuonna 1969 tehtyyn New Yorkin yleissopimukseen tai valtioiden edustustoista yleisluontoisissa kansainvälisissä järjestöissä vuonna 1975 tehtyyn Wienin yleissopimukseen.
3. Tämä direktiivi ei estä soveltamasta suotuisampia säännöksiä, joita voi sisältyä
- a) kahden- tai monenvälisiin sopimuksiin, joita yhteisö tai yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet kolmansien maiden kanssa; tai
- b) jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä jo tehtyihin kahdenvälisiin sopimuksiin ennen tämän direktiivin voimaantulopäivää;
- c) 13 päivänä joulukuuta 1955 tehtyyn asettautumista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen, 18 päivänä lokakuuta 1961 tehtyyn Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan, 3 päivänä toukokuuta 1987 tehtyyn tarkistettuun Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja 24 päivänä marraskuuta 1977 tehtyyn siirtotyöläisten asemaa koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen.

II LUKU

PITKÄÄN OLESKELLEEN KOLMANNEN MAAN KANSALAISEN ASEMA JÄSENVALTIOSSA

4 artikla

Oleskelun kesto

- Jäsenvaltiot myöntävät pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman sellaisille kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat oleskelleet kyseisen jäsenvaltion alueella laillisesti ja yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan välittömästi ennen asiaa koskevan hakemuksen jättämistä.
- Laskettaessa 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa huomioon ei oteta ajanjaksoja, joihin kolmannen maan kansalainen on oleskellut jäsenvaltion alueella 3 artiklan 2 kohdan e ja f alakohdassa mainituista syistä.

Laskettaessa 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, joissa kolmannen maan kansalainen on saanut pitkään oleskelleen

kolmannen maan kansalaisen asemaan oikeuttavan oleskeluoikeuden, huomioon voidaan ottaa vain puolet niistä ajanjaksoista, joihin kyseinen kansalainen on oleskellut jäsenvaltion alueella opiskelua tai ammatillista koulutusta varten.

3. Poissaolojaksot kyseisen jäsenvaltion alueelta eivät keskeytä 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa, ja ne otetaan huomioon kyseistä oleskelua laskettaessa, kun poissaolojaksot kestävät alle kuusi kuukautta yhtäjaksoisesti ja niiden kokonaiskesto on korkeintaan kymmenen kuukautta 1 kohdassa tarkoitettuna ajanjaksona.

Jäsenvaltiot voivat hyväksyä erityisiin tai poikkeuksellisiin, luonteeltaan tilapäisiin syihin perustuvissa tapauksissa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua pidempi poissaolojakso ei keskeytä 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa. Kyseisissä tapauksissa jäsenvaltiot eivät ota huomioon kyseistä poissaolojaksoa laskettaessa 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa.

Toisesta alakohdasta poiketen jäsenvaltiot voivat ottaa 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa laskettaessa huomioon poissaolojaksot, jotka liittyvät työtehtävien vuoksi tapahtuvaan siirtoon rajat ylittävää palvelujen tarjoamista koskeva säännös mukaan luettuna.

5 artikla

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen edellytykset

- Jäsenvaltioiden on vaadittava kolmannen maan kansalaista osoittamaan, että hänellä on sekä itselleen että huollettavinaan oleville perheenjäsenille:
 - vakaat ja säännölliset varat, jotka riittävät hänen itsensä ja hänen perheenjäsentensä elättämiseen turvautumatta kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään. Jäsenvaltiot arvioivat kyseiset varat ottamalla huomioon niiden laadun ja säännöllisyyden, ja ne voivat ottaa huomioon palkkojen ja eläkkeiden vähimmäistason pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa koskevan hakemuksen esittämistä edeltävältä ajalta;
 - sairausvakuutus, joka kattaa kaikki riskit, jotka kyseisessä jäsenvaltiossa yleensä on katettu tämän omien kansalaisten osalta.

2. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että kolmansien maiden kansalaiset täyttävät kansallisen lainsäädännön mukaiset kotouttamisedellytykset.

6 artikla

Yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus

1. Jäsenvaltiot voivat kieltäytyä myöntämästä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.

Asiaa koskevaa päätöstä tehdessään asianomainen jäsenvaltio ottaa huomioon yleistä järjestystä ja yleistä turvallisuutta uhkaavien rikosten vakavuuden tai laadun taikka asianomaisesta henkilöstä aiheutuvan vaaran ottaen samalla asianmukaisesti huomioon myös oleskelun keston ja mahdolliset siteet oleskelumaahan.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua kielteistä päätöstä ei voida perustella taloudellisin syin.

7 artikla

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaminen

1. Voidakseen saada pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, kolmannen maan kansalaisen on esitettävä hakemus sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa hän asuu. Hakemukseen on liitettävä kansallisessa lainsäädännössä määritellyt asiakirjat, jotka osoittavat, että hakija täyttää 4 ja 5 artiklassa luetellut edellytykset, sekä tarvittaessa voimassa oleva matkustusasiakirja tai sen oikeaksi todistettu jäljennös.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut asiakirjat voivat sisältää myös todisteen asianmukaisesta asunnosta.

2. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ilmoittavat hakijalle kirjallisesti tekemästään päätöksestä mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Päätös on annettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi asiaa koskevassa kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen tiedoksiantomenettelyjen mukaisesti.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua määräaika voidaan pidentää poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen käsittelyn hankaluuteen.

Lisäksi asianomaiselle henkilölle tiedotetaan tämän direktiivin perusteella hänelle kuuluvista oikeuksista ja velvoitteista.

Jos päätöstä ei ole tehty tässä säännöksessä tarkoitettua määräajassa, siitä aiheutuvat seuraukset määräytyvät asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3. Jos 4 ja 5 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä henkilö muodosta 6 artiklassa tarkoitettua uhkaa, jäsenvaltion on myönnettävä kyseiselle kolmannen maan kansalaiselle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema.

8 artikla

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa

1. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema on pysyvä, jollei 9 artiklasta muuta johdu.

2. Jäsenvaltioiden on annettava pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa. Tämä oleskelulupa on voimassa vähintään viisi vuotta, ja se uusitaan tarvittaessa hakemuksen perusteella ilman eri toimenpiteitä.

3. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa voi olla joko tarra tai erilliselle lomakkeelle laadittu asiakirja. Se myönnetään kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta 13 päivänä kesäkuuta 2002 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002⁽¹⁾ säädettyjen sääntöjen ja vakiomallin mukaisesti. Kohtaan "oleskeluluvan tyyppi" merkitään jäsenvaltioissa "pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa".

9 artikla

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman peruuttaminen tai menettäminen

1. Pitkään oleskelleet kolmansien maiden kansalaiset eivät ole oikeutettuja säilyttämään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa seuraavissa tapauksissa:

- todetaan, että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema on hankittu vilpillisesti;
- karkotustoimenpide toteutetaan 12 artiklassa säädetyin edellytyksin;
- henkilö on poissa yhteisön alueelta kaksitoista kuukautta yhtäjaksoisesti.

2. Edellä olevasta 1 kohdan c alakohdasta poiketen jäsenvaltiot voivat sallia, että yli kaksitoista kuukautta yhtäjaksoisesti kestävästä taikka erityisiin tai poikkeuksellisiin syihin perustuvista poissaolojaksoista ei seuraa aseman peruuttaminen tai menettäminen.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella ei ole enää oikeutta säilyttää pitkään oleskelleen henkilön asemaa, jos asianomainen henkilö aiheuttaa uhan yleiselle järjestykselle, ottaen huomioon asianomaisen henkilön tekojen vakavuuden, sanotun uhan kuitenkaan muodostamatta syytä 12 artiklassa tarkoitettulle karkottamiselle.

4. Sellainen pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen, joka on oleskellut toisessa jäsenvaltiossa III luvun mukaisesti, ei ole enää oikeutettu säilyttämään ensimmäisessä jäsenvaltiossa hankittua pitkään oleskelleen henkilön asemaa, jos sama asema myönnetään toisessa jäsenvaltiossa 23 artiklan mukaisesti.

Joka tapauksessa kuuden vuoden poissaolon jälkeen sen jäsenvaltion alueelta, joka on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, asianomainen henkilö ei ole enää oikeutettu säilyttämään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa kyseisessä jäsenvaltiossa.

Toisesta alakohdasta poiketen asianomainen jäsenvaltio voi sallia, että erityisistä syistä pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen säilyttää asemansa kyseisessä jäsenvaltiossa yli kuusi vuotta kestävien poissaolojaksojen aikana.

5. Edellä olevissa 1 kohdan c alakohdassa ja 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltiot, jotka ovat myöntäneet aseman, säätävät yksinkertaistetusta menettelystä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamiseksi uudelleen.

⁽¹⁾ EYVL L 157, 15.6.2002, s. 1.

Kyseistä menettelyä sovelletaan erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat oleskelleet toisessa jäsenvaltiossa opiskelun vuoksi.

Edellytykset ja menettely pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman uudelleen saamiseksi määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

6. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan vanheneminen ei missään tapauksessa voi aiheuttaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman peruuttamista tai menettämistä.

7. Silloin, kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman peruuttaminen tai menettäminen ei johda poistamiseen, jäsenvaltio antaa asianomaiselle henkilölle luvan jäädä jäsenvaltioon, jos henkilö täyttää kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaiset edellytykset ja jos hän ei muodosta uhkaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle.

10 artikla

Menettelyyn liittyvät takeet

1. Päätökset pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa koskevan hakemuksen hylkäämisestä tai aseman peruuttamisesta on perusteltava. Päätös on annettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen tiedoksiantomenettelyjen mukaisesti. Tiedoksiantamisen yhteydessä on kerrottava muutoksenhausta ja sitä koskevasta määräajasta.

2. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamista koskeva hakemus hylätään tai jos asema peruutetaan tai se menetetään tai jos siihen liittyvää oleskelulupaa ei uusita, asianomaisella on oikeus hakea päätökseen muutosta oikeusteitse kyseisessä jäsenvaltiossa.

11 artikla

Tasavertainen kohtelu

1. Pitkään oleskellutta kolmannen maan kansalaista on kohdeltava tasavertaisesti jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa seuraavilla aloilla:

- palkkatyö tai itsenäinen ammatin harjoittaminen, jos nämä toimet eivät edes satunnaisesti liity julkisen vallan käyttämiseen, sekä palvelus- ja työsuhteen ehdot, irtisanomis- ja palkkaehdot mukaan luettuina;
- yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, opintoavustukset ja apurahat mukaan luettuina kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
- amatillisten tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustaminen asiaa koskevien kansallisten menettelyjen mukaisesti;
- sosiaaliturva ja sosiaaliapu ja sosiaalinen suojelu sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa lainsäädännössä;
- veroetuudet;

f) yleisesti tarjolla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuus, mukaan luettuna asunnon saamiseen liittyvät menettelyt;

g) yhdistymisvapaus ja oikeus liittyä työntekijöiden tai työnantajien ammattijärjestöön tai jonkin ammattialan järjestöön, mukaan luettuina tällaisen järjestön myöntämät etuudet, sanotun rajoittamatta yleistä järjestystä ja yleistä turvallisuutta koskevien kansallisten säännösten soveltamista;

h) oikeus liikkua asianomaisen jäsenvaltion koko alueella noudattaen kansallisessa lainsäädännössä turvallisuussyistä asetettuja rajoja.

2. Edellä olevan 1 kohdan b, d, e, f ja g alakohdan säännöksiä sovellettaessa asianomainen jäsenvaltio voi rajoittaa tasavertaisen kohtelun koskemaan tapauksia, joissa paikkakunta, jossa pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen tai perheenjäsenet, joille henkilö vaatii etuuksia, ovat kirjoilla tai joka on mainittujen henkilöiden tavanmukainen asuinpaikka, on asianomaisen jäsenvaltion alueella.

3. Jäsenvaltiot voivat asettaa rajoituksia niiden omiin kansalaisiin verrattuna kohtelulle seuraavissa tapauksissa:

- Jäsenvaltiot voivat asettaa rajoituksia palkkatyön tai itsenäisen ammatin harjoittamisen osalta tapauksissa, joissa voimassa olevan kansallisen tai yhteisön lainsäädännön mukaan kyseinen toiminta on varattu oman maan, EU:n tai ETA:n kansalaisille;
- Jäsenvaltiot voivat vaatia todistetta asianmukaisesta kielitaidosta yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen piiriin pääsemiseksi. Yliopistoon pääsyn edellytyksenä voi olla erityisten koulutusta koskevien vaatimusten täyttäminen.

4. Jäsenvaltiot voivat rajata sosiaaliavun ja sosiaaliturvan osalta annettavan tasavertaisen kohtelun perusetuuksiin.

5. Jäsenvaltiot voivat päättää myöntää oikeuden myös muihin etuuksiin 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla.

Jäsenvaltiot voivat myös päättää myöntää oikeuden tasavertaiseen kohteluun aloilla, jotka eivät kuulu 1 kohdan soveltamisalaan.

12 artikla

Suoja karkottamista vastaan

1. Jäsenvaltiot voivat tehdä päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä ei voida perustella taloudellisin syin.

3. Ennen kuin jäsenvaltiot voivat tehdä päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta, niiden on otettava huomioon seuraavat seikat:

- oleskelun kesto niiden alueella;
- asianomaisen ikä;

- c) seuraukset asianomaiselle ja hänen perheenjäsenilleen;
- d) siteet oleskelumaahan tai siteiden puuttuminen kotimaahan.
4. Kun karkottamispäätös on tehty, pitkään asianomaisessa jäsenvaltiossa oleskelleella kolmannen maan kansalaisella on oikeus hakea siihen muutosta.

5. Jos pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella ei ole riittävästi varoja, hänelle on myönnettävä oikeusapua samoin edellytyksin kuin oleskeluvaltion kansalaisille.

13 artikla

Suotuisimmat kansalliset säännökset

Jäsenvaltiot voivat myöntää pysyviä tai rajoittamattoman ajan voimassa olevia oleskelulupia suotuisemmin edellytyksin kuin tässä direktiivissä säädetään. Tällaiset oleskeluluvat eivät anna haltijalleen tämän direktiivin III luvun mukaista oikeutta oleskella toisissa jäsenvaltioissa.

III LUKU

OLESKELU TOISSA JÄSENVALTIOISSA

14 artikla

Periaate

- Pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen saa oikeuden oleskella yli kolmen kuukauden ajan muiden kuin sen jäsenvaltion alueella, joka on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, edellyttäen, että tässä luvussa asetetut edellytykset täyttyvät.
- Pitkään oleskellut henkilö saa oleskella toisessa jäsenvaltiossa seuraavista syistä:
 - hän harjoittaa siellä taloudellista toimintaa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana; tai
 - hän suorittaa opintoja tai osallistuu ammattikoulutukseen;
 - muut syyt.
- Kun kyse on 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetusta taloudellisesta toiminnasta palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana, jäsenvaltiot voivat tarkistaa työmarkkina-tilanteensa ja soveltaa edellisessä tapauksessa avoimen työpaikan täyttämistä ja jälkimmäisessä tapauksessa mainitunlaisen toiminnan harjoittamista koskeviin vaatimuksiin liittyviä kansallisia menettelyjä.

Työmarkkinapolitiikan perusteella jäsenvaltiot voivat antaa etusijan unionin kansalaisille, kolmansien maiden kansalaisille yhteisön lainsäädännön niin määrätessä sekä niille kolmansien maiden kansalaisille, jotka oleskelevat jäsenvaltiossa laillisesti ja saavat työttömyyskorvausta asianomaisessa jäsenvaltiossa.

4. Edellä olevan 1 kohdan säännöksistä poiketen jäsenvaltiot voivat rajoittaa niiden henkilöiden kokonaismäärää, joilla on oikeus saada oleskelulupa edellyttäen, että mainitunlaiset kolmansien maiden kansalaisten luvansaantia koskevat rajoitukset on asetettu jo tämän direktiivin antamisen aikaan olemassa olevassa lainsäädännössä.

5. Tässä luvussa ei käsitellä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen oleskelua jäsenvaltioiden alueella:

- palvelujen tarjoajan toiseen maahan lähettämänä palkattuna työntekijänä rajat ylittävän palvelujen tarjoamisen yhteydessä;
- rajat ylittävien palvelujen tarjoajana.

Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellytyksistä, joiden nojalla pitkään oleskelleet kolmannen maan kansalaiset, jotka haluavat muuttaa toiseen jäsenvaltioon taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi kausityöntekijöinä, saavat oleskella kyseisessä jäsenvaltiossa. Rajatyöntekijöitä voivat koskea myös kansallisen lainsäädännön erityissäännökset.

6. Tämä luku ei vaikuta asiaankuuluvan yhteisön sosiaaliturvalainsäädännön soveltamiseen kolmansien maiden kansalaisten osalta.

15 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa oleskelun edellytykset

1. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen on haettava oleskelulupaa toisen jäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta mahdollisimman pian ja viimeistään kolme kuukautta sen jälkeen, kun hän on saapunut toisen jäsenvaltion alueelle.

Jäsenvaltiot voivat hyväksyä sen, että pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen hakee oleskelulupaa toisen jäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta oleskellessaan vielä ensimmäisessä jäsenvaltiossa.

2. Jäsenvaltiot voivat vaatia asianomaisia henkilöitä esittämään todisteet siitä, että heillä on:

- vakaat ja säännölliset varat, jotka riittävät heidän itsensä ja heidän perheenjäsentensä elättämiseen turvautumatta kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvaan. Jäsenvaltiot arvioivat kunkin 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun luokan osalta kyseiset varat ottamalla huomioon niiden laadun ja säännöllisyyden ja voivat ottaa huomioon palkkojen ja eläkkeiden vähimmäistason;
- sairausvakuutus, joka kattaa toisessa jäsenvaltiossa kaikki riskit, jotka yleensä on katettu kyseisen jäsenvaltion omien kansalaisten osalta.

3. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että kolmansien maiden kansalaiset noudattavat kansallisen lainsäädännön mukaisia kotouttamistoimenpiteitä.

Tätä ehtoa ei sovelleta, kun asianomaisia kolmansien maiden kansalaisten on vaadittu vastaavan kotouttamisedellytyksiä voidakseen saada pitkään oleskelleen henkilön aseman 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Asianomaisia henkilöitä voidaan vaatia osallistumaan kielikursseille, sanotun rajoittamatta toisen alakohdan soveltamista.

4. Hakemukseen on liitettävä kansallisessa lainsäädännössä määriteltävät asiakirjat, jotka osoittavat, että asianomaiset henkilöt täyttävät asianmukaiset edellytykset, sekä pitkään oleskelleen henkilön oleskelulupa ja voimassa oleva matkustusasiakirja tai niiden oikeaksi todistetut jäljennökset.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut asiakirjat voivat sisältää myös todisteen asianmukaisesta asunnosta.

Erityisesti:

- a) asianomaisen henkilön harjoittaessa taloudellista toimintaa toinen jäsenvaltio voi vaatia tämän esittämään todisteet siitä, että
 - i) henkilön ollessa palkattuna työntekijänä hänellä on työsopimus, työnantajan vakuutus palvelukseenottamisesta tai työsopimusehdotus, kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltiot määrittelevät sen, mikä kyseisistä todistemuodoista vaaditaan;
 - ii) henkilön toimiessa itsenäisenä ammatinharjoittajana hänellä on kansallisen lainsäädännön mukaiset asianmukaiset varat harjoittaakseen taloudellista toimintaa kyseisellä tavalla, esittämällä tarvittavat asiakirjat ja luvat;
- b) henkilön opiskellessa tai osallistuessa ammatilliseen koulutukseen toinen jäsenvaltio voi vaatia asianomaista henkilöä esittämään todisteet siitä, että hän on kirjoittautunut valtuutettuun oppilaitokseen opiskelua tai ammatillista koulutusta varten.

16 artikla

Perheenjäsenet

1. Kun pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen käyttää oleskeluoikeuttaan toisessa jäsenvaltiossa ja kun perhe on muodostettu jo ensimmäisessä jäsenvaltiossa, henkilön perheenjäsenet, jotka täyttävät neuvoston direktiivin 2003/86/EY 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset, saavat siirtyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen mukana toiseen jäsenvaltioon tai seurata häntä sinne myöhemmin.

2. Kun pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen käyttää oleskeluoikeuttaan toisessa jäsenvaltiossa ja kun perhe on muodostettu jo ensimmäisessä jäsenvaltiossa, henkilön muut perheenjäsenet, jotka eivät ole neuvoston direktiivin 2003/86/EY 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä, voivat saada luvan siirtyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen mukana toiseen jäsenvaltioon tai seurata häntä sinne myöhemmin.

3. Oleskelulupahakemuksen tekemiseen sovelletaan 17 artiklan 1 kohdan säännöksiä.

4. Toinen jäsenvaltio voi vaatia pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsentä esittämään oleskelulupahakemuksensa yhteydessä

- a) hänelle myönnetyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan ja voimassa olevan matkustusasiakirjan tai näiden oikeaksi todistetut jäljennökset;
- b) todisteet siitä, että hän on oleskellut ensimmäisessä jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenenä;

c) todisteet siitä, että hänellä on vakaat ja säännölliset varat, jotka riittävät henkilön elättämiseen turvautumatta kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, tai todisteet siitä, että pitkään oleskelleella kolmannen maan kansalaisella on tällaiset varat ja vakuutus heidän puolestaan, sekä kaikki riskit toisessa jäsenvaltiossa kattava sairausvakuutus. Jäsenvaltioiden on arvioitava kyseisten varojen luonne ja säännöllisyys, ja ne voivat ottaa huomioon palkkojen ja eläkkeiden vähimmäistason.

5. Jos perhettä ei ole muodostettu ensimmäisessä jäsenvaltiossa, sovelletaan direktiivin 2003/86/EY säännöksiä.

17 artikla

Yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus

1. Jäsenvaltiot voivat hylätä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen tai hänen perheenjäsentensä oleskelulupahakemukset, jos kyseiset henkilöt muodostavat uhan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle.

Asiaa koskevaa päätöstä tehdessään jäsenvaltio ottaa huomioon pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen tai tämän perheenjäsenten tekemien, yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta uhkaavien rikosten vakavuuden tai laadun taikka asianomaisista henkilöistä aiheutuvan vaaran.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä ei voida perustella taloudellisin syin.

18 artikla

Kansanterveys

1. Jäsenvaltiot voivat hylätä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen tai hänen perheenjäsentensä oleskelulupahakemukset, jos kyseiset henkilöt muodostavat uhan kansanterveydelle.

2. Maahanpääsy toisen jäsenvaltion alueelle tai oleskeluoikeus toisen jäsenvaltion alueella voidaan evätä taudin perusteella ainoastaan silloin, kun kyseessä on jokin Maailman terveysjärjestön asiaankuuluvissa sovellettavissa välineissä määritelty tauti tai muu infektio tauti tai tarttuva loistauti, jos niistä säädetään vastaanottavan maan kansalaisten suojelemiseksi annetuissa säädöksissä. Jäsenvaltiot eivät saa antaa uusia säännöksiä tai ryhtyä noudattamaan uusia käytäntöjä, jotka ovat rajoittavampia kuin tässä tarkoitettut.

3. Ensimmäisen toisessa jäsenvaltiossa oleskelua varten tarkoitetun oleskeluluvan myöntämisen jälkeen ilmenevät taudit eivät voi olla riittävä peruste oleskeluluvan uusimisen epäämiseksi tai maasta karkottamiselle.

4. Jäsenvaltio voi vaatia henkilöille, joita tämä direktiivi koskee, lääkärintarkastuksen suorittamista varmistaakseen, ettei heillä ole 2 kohdassa tarkoitettuja tauteja. Tällaisia lääkärintarkastuksia, jotka voivat olla maksuttomia, ei saa suorittaa järjestelmällisesti.

19 artikla

Hakemuksen tutkiminen ja oleskeluluvan myöntäminen

1. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tutkittava hakemus neljän kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Jos hakemuksen liitteenä ei ole esitetty sen perusteiksi kaikkia 15 ja 16 artiklassa tarkoitettuja asiakirjoja tai poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen käsittelyssä ilmenneisiin vaikeuksiin, ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua määräaika voidaan pidentää korkeintaan kolme kuukautta. Tällaisessa tapauksessa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on ilmoitettava asiasta hakijalle.

2. Jos 14, 15 ja 16 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät ja jollei 17 ja 18 artiklassa säädetyistä yleistä järjestystä, yleistä turvallisuutta sekä kansanterveyttä koskevista säännöksistä muuta johdu, toisen jäsenvaltion on myönnettävä pitkään oleskellelle kolmannen maan kansalaiselle oleskelulupa, joka voidaan uusida. Kyseinen oleskelulupa uusitaan tarvittaessa hakemuksesta. Toisen jäsenvaltion on ilmoitettava päätöksestään ensimmäiselle jäsenvaltiolle.

3. Toisen jäsenvaltion on myönnettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenille oleskelulupa, joka voidaan uusida ja joka on voimassa yhtä kauan kuin pitkään oleskellelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetty oleskelulupa.

20 artikla

Menettelyyn liittyvät takeet

1. Päätökset oleskelulupahakemuksen hylkäämisestä on perusteltava asianmukaisesti. Päätös on annettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen tiedoksiantomenettelyjen mukaisesti. Tiedoksiantamisen yhteydessä hakijalle on kerrottava mahdollisuuksista muutoksenhakuun ja sitä koskevasta määräajasta.

Jos päätöstä ei ole tehty 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua määräajassa, siitä aiheutuvat seuraukset määräytyvät asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2. Jos oleskelulupahakemus hylätään tai jos oleskelulupaa ei uusita tai jos se peruutetaan, asianomaisella on oikeus hakea päätökseen muutosta oikeusteitse kyseisessä jäsenvaltiossa.

21 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa myönnetty kohtelu

1. Kun pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen saa 19 artiklassa säädetyt oleskeluluvan toisessa jäsenvaltiossa, häntä kohdellaan kyseisessä jäsenvaltiossa yhdenvertaisesti 11 artiklassa tarkoitetuilla aloilla ja 11 artiklassa tarkoitettuun ehdoin.

2. Pitkään oleskellella on pääsy työmarkkinoille 1 kohdan säännösten mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat säätää siitä, että 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla henkilöillä on rajoitettu oikeus harjoittaa ammatillista toimintaa, joka on erilaista kuin se toiminta, jonka perusteella heille on myönnetty oleskelulupa kansallisessa lainsäädännössä asetetuilla edellytyksillä enintään kahdeksitoista kuukaudeksi.

Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellytyksistä, joilla 14 artiklan 2 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitettu henkilö voi olla palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

3. Kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenet saavat 19 artiklassa säädetyt oleskeluluvan toisessa jäsenvaltiossa, he saavat kyseisessä direktiivin 2003/86/EY 14 artiklassa luetellut oikeudet.

22 artikla

Oleskeluluvan peruuttaminen ja takaisinottovelvollisuus

1. Niin kauan kuin kolmannen maan kansalainen ei ole saanut pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa, toinen jäsenvaltio voi tehdä päätöksen oleskeluluvan uusimisesta, kieltäytymisestä tai oleskeluluvan peruuttamisesta ja henkilön ja hänen perheenjäsentensä velvoittamisesta kansallisen lainsäädännön mukaisten menettelyjen, mukaan lukien maastapoistamismenettelyt, mukaisesti poistumaan kyseisen jäsenvaltion alueelta seuraavissa tapauksissa:

- edellä 17 artiklassa tarkoitetuista yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä;
- kun 14, 15 ja 16 artiklassa säädetyt edellytykset lakkaavat täyttymästä;
- kun kyseinen kolmannen maan kansalainen ei oleskele laillisesti kyseisessä jäsenvaltiossa.

2. Jos toinen jäsenvaltio panee täytäntöön jonkin 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä, ensimmäisen jäsenvaltion on välittömästi ja ilman erityisiä muodollisuuksia otettava takaisin pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen ja tämän perheenjäsenet. Toisen jäsenvaltion on ilmoitettava päätöksestään ensimmäiselle jäsenvaltiolle.

3. Niin kauan kuin kolmannen maan kansalainen ei ole saanut pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa ja vaikuttamatta 2 kohdassa tarkoitettuun takaisinottovelvollisuuteen, toinen jäsenvaltio voi tehdä päätöksen kolmannen maan kansalaisen poistamisesta Euroopan unionin alueelta 12 artiklan mukaisesti ja siinä säädetyt takeita noudattaen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä vakavista syistä.

Tällaisessa tapauksessa toisen jäsenvaltion on kyseistä päätöstä tehdessään neuvoteltava ensimmäisen jäsenvaltion kanssa.

Jos toinen jäsenvaltio tekee päätöksen asianomaisen kolmannen maan kansalaisen maastapoistamisesta, sen on toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet päätöksen panemiseksi tehokkaasti täytäntöön. Mainitunlaisissa tapauksissa toisen jäsenvaltion on toimitettava ensimmäiselle jäsenvaltiolle asiaankuuluvat tiedot maastapoistamis päätöksen täytäntöönpanosta.

4. Poistamispäätöksiin ei saa liittää pysyvää oleskelukieltoa 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

5. Edellä olevan 2 kohdan mukainen takaisinottovelvollisuus ei rajoita sitä, että pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen ja hänen perheensä voivat muuttaa kolmanteen jäsenvaltioon.

23 artikla

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaminen toisessa jäsenvaltiossa

1. Toisen jäsenvaltion on myönnettävä hakemuksesta pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle 7 artiklan mukainen asema, jollei 3, 4, 5 ja 6 artiklan säännöksistä muuta johdu. Toisen jäsenvaltion on ilmoitettava päätöksestään ensimmäiselle jäsenvaltiolle.

2. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa koskevan hakemuksen jättämisessä ja tutkinnassa sovelletaan toisessa jäsenvaltiossa 7 artiklassa vahvistettua menettelyä. Oleskeluluvan myöntämiseen sovelletaan 8 artiklan säännöksiä. Jos hakemus hylätään, sovelletaan 10 artiklan mukaisia menettelyyn liittyviä takeita.

IV LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

24 artikla

Kertomus ja uudelleentarkastelu

Komissio toimittaa säännöllisesti ja ensimmäisen kerran viimeistään 23 päivänä tammikuuta 2011 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen muuttamiseksi. Muutosehdotukset koskevat ensisijaisesti 4, 5, 9 ja 11 artiklaa sekä III lukua.

25 artikla

Yhteyspisteet

Jäsenvaltioiden on nimettävä yhteyspisteitä, jotka vastaavat 19 artiklan 2 kohdassa, 22 artiklan 2 kohdassa ja 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta ja toimittamisesta.

Jäsenvaltioiden on tehtävä asianmukaisesti yhteistyötä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen tietojen ja asiakirjojen vaihdossa.

26 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 23 päivänä tammikuuta 2006. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

27 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

28 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

Tehty Brysselissä 25 päivänä marraskuuta 2003.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. TREMONTI